

Nieuwsbrief

Oud Deventer

NUMMER 16

Oktober 2002

Word donateur van de Stichting Oud Deventer! Vul de bon in op pagina 12

Inhoud van dit nummer

- Pag. 1 Van de redactie
- Pag. 2 Hoogbouw in Deventer
Onze inspraak bij het gemeentelijke
structuurplan 2025
- Pag. 4 Verloren interieurs
Niet alleen de gevel,
maar ook de binnenkant telt.
- Pag. 5 Nieuwbouw aan het Pothoofd
Een bedreiging voor de zuidelijke
rand van het Beschermd Stadsgezicht
- Pag. 7 Plan Welle-appartementen
weer afgekeurd
Een schoolgebouw vervangen door
passende nieuwbouw:
op deze prominente plek blijkt dat
niet eenvoudig te zijn.
- Pag. 8 De inventaris van de Bergkerk
Opsporing verzocht, hoofdstuk 2
- Pag. 8 Sloop en nieuwbouw
PW Janssen in de binnenstad
Eerst verder onderzoek,
pas daarna beginnen met de sloop
- Pag. 9 Bomen over de parken van Deventer
Een coproductie van de
NV Bergkwartier,
de Deventer Bomenstichting en
de Stichting Oud Deventer
- Pag. 10 Kunstbanken tenslotte hersteld
- Pag. 11 De nieuwe wethouder voor
monumentenzorg
- Pag. 11 Over geld. Het gaat goed, maar zonder
uw steun redden we het niet.

Op 18 juni 2002 ontving onze redacteur Bernard Duimel uit handen van de burgemeester van Deventer de stadspenning.

(Zie het artikel op pagina 9)

Van de redactie

Sinds onze vorige nieuwsbrief heeft onze gemeente een nieuwe wethouder voor Monumentenzorg in de persoon van de heer J.J.T. Fleskes. Het bestuur van onze stichting is intussen al door hem ontvangen, zoals u op pag. 11 kunt lezen. We wensen hem veel succes en hopen op een vruchtbare samenwerking.

In het voor u liggende nummer is veel plaats ingeruimd voor hoogbouw in de stad Deventer. We hebben in het kader van het structuurplan 2025 daarover een voorstel gedaan, op basis van een verdeling van de stad in zones. Mogelijk kan dit als paragraaf in of als bijlage bij het structuurplan worden opgenomen. In een later stadium zou het beleid verder uitgewerkt kunnen worden, zodat ook de handhaving mogelijk wordt. De gebruikte illustratie mag u met een korrel zout nemen, de tekst is ernstig bedoeld.

Al op korte termijn wordt aan het Pothoofd bouwhoogte een belangrijk onderwerp. Daar, aan de grens van het Beschermd Stadsgezicht en op een markante plek aan het IJsselfront, gaat het nodige veranderen. Onze stichting heeft daarover aan het gemeentebestuur een opvatting kenbaar gemaakt, waarover u in dit nummer het nodige kunt lezen.

U bent van ons gewend dat wij opkomen voor het uiterlijk van waardevolle panden. Ditmaal vragen wij, op pag. 4 en 8, uw aandacht voor wat zich *in* dergelijke gebouwen bevindt. Wij vragen ons af of B en W de gemeentelijke monumentenverordening niet kunnen aanvullen met een zinsnede die het mogelijk maakt ook bijzondere interieurs te beschermen.

Nog verschillende andere onderwerpen komen aan de orde. Wij hopen dat ze uw belangstelling wekken, en houden ons als altijd aanbevolen voor uw commentaar.

Hoogbouw in Deventer

Een notitie over bouwhoogten in Deventer als inspraakreactie op het gemeentelijke structuurplan 2025

Hoogbouw in Nederland ...

Vergeleken met landen als de USA, Engeland en grote West-Europese landen is 'Hoogbouw' in Nederland laat tot ontwikkeling gekomen. De laatste decennia gaven in de randstad

wat dat betreft een inhaalslag te zien.

Rotterdam, met indrukwekkende woon- en kantoortorens in het nieuwe centrum, en Amsterdam, met fraaie hoogbouw buiten de oude kern, zijn de meest bekende voorbeelden. Maar ook in de provincie zijn de laatste jaren wolkenkrabbers verzeen, zoals de Regent in Eindhoven (96 meter), de Achmeatoren in Leeuwarden (115 meter) en de Sardijntoren in Vlissingen (85 meter). En, om dichterbij huis te blijven, in Zutphen en Zwolle bestonden of bestaan plannen voor hoge gebouwen.

...en in Deventer

Het bouwen van zo hoge gebouwen gaat niet overal zonder slag of stoot. Vooral in steden die nog een groot deel van hun historische binnenstad bezitten stuit hoogbouw in of vlakbij die binnensteden dikwijls op verzet. Aan wie van buiten komt biedt Deventer, op enkele mis-

grepen na, nog steeds het silhouet van een historische stad, van een kunstwerk dat ondermeer vanwege dat bijzondere uiterlijk wettelijke bescherming geniet. Het meest kenmerkend voor dat stadsgezicht zijn de torens van haar kerken. Wat lager liggen de grote lange daken van die kerken en weer lager daar omheen de niet te tellen daken van de huizen die samen met die kerkgebouwen de stad uitmaken. Dat beeld van die torens boven de wirwar van grijze stenen blijkt voor wie nauwkeuriger kijkt eigenlijk te bestaan uit allemaal kleine bouwsels die naar boven toe meest schuin eindigen. Veraf lijkt alles monotoon, dichterbij kleuren rood en blauw en wit en nog veel andere tonen de stad.

Dat historische stadsbeeld van Deventer is eeuwenlang nauwelijks veranderd. Afgezien van de zendmast achter het voormalige postkantoor is het in de laatste halve eeuw vooral verstoord door de Schippersflat en de Kassa. Die beide hoge gebouwen kregen niet alleen hun ongewone maat en hoogte, ook hun silhouetten gaf men niet die verfijnde detaillering die ons elders in het stadsgezicht zo boeit.

Als algemeen stedenbouwkundig uitgangspunt geldt, dat bij nieuwbouw de hoogte moet passen binnen de omringende bebouwing.

'Omringend' is geen exact begrip. Maar wat we bedoelen is dat hoogteverschillen relevant zijn voor de beleving van de bebouwde ruimte. Wat betekent dit voor Deventer? Dat in de groene overkant van de stad en in het landelijke buitengebied geen hoogbouw past. Dat in of bij het centrum de bestaande huizen maatgevend zijn, en dat verder naar de stadsrand hoger gebouwd kan worden. Welke hoogte is waar gepast? Daarover hebben wij dit voorjaar bij onze inspraak over het Structuurplan 2025 van de gemeente Deventer het volgende naar voren gebracht.

Waarom regels voor bouwhoogten?

De belangrijkste redenen hiervoor zijn:

- De binnenstad van Deventer, inclusief een gedeelte van de IJssel en het Worpplantsoen op de linker IJsseloever vormen gezamenlijk een beschermd stadsgezicht.
- Het landelijke gebied rondom Deventer is kleinschalig en is het waard om er zorgvuldig mee om te gaan.
- Het panorama op Deventer, zowel vanaf de groene overzijde van de stad, als vanaf de bruggen (A1, Wilhelminabrug en spoorbruggen) en vanaf de Wilpse Dijk is uniek in Nederland, doordat grote delen van het middeleeuwse silhouet van de stad nog steeds te zien zijn.

Stichting

Gemeente Deventer verdeeld in zones

Bij het vaststellen van de uitgangspunten voor bouwhoogten in Deventer is de gemeente gezien het bovenstaande in de volgende zones te verdelen:

zone 1 het Beschermde Stadsgezicht

zone 2 de Grachtengordel
(tussen NS-station en Pothoofd)

zone 3 de oude schil rondom de binnenstad

zone 4 de bedrijventerreinen aan de zuidkant van de stad

zone 5 de as Deventer-Colmschate

zone 6 de nieuwe wijken in het oosten en noorden van de stad

zone 7 langs de IJssel (buiten zone 1, 2 en 3)

zone 8 het buitengebied

Huidige bouwhoogten

Het hoogste gebouw van Deventer is met circa 65 meter nog steeds de Deventer toren, de toren van de Grote of Lebuïnuskerk aan het Grote Kerkhof. 28 meter hoog maar niet minder imponerend is haar dak. Andere hoge accenten zijn, naast de verschillende kerktorens, nu vooral te vinden bij het NS-station, bij de Snipperlingsdijk (beginpunt as Deventer-Colmschate), op het bedrijventerrein (oude silo's, fabrieken, nieuwe kantoren aan de Zutphenseweg) en in de diverse buitenwijken. De gemiddelde bouwhoogte in de stad is nog steeds betrekkelijk laag. Interessant gegeven is dat de bouwhoogte in de binnenstad relatief hoog is. De betrekkelijk krappe omwalling leidde er al

in de late middeleeuwen toe dat de ruimte in de stad intensief gebruikt werd. De smalle straten met hoge panden aan weerszijden zijn karakteristiek voor Deventer. Een goothoogte van ruim 10 meter is geen uitzondering, topgevels reiken tot ongeveer 14 meter.

Voorgestelde uitgangspunten:

- Nieuwbouw afstemmen op de directe omgeving; uitzonderingen voor bijzondere gebouwen denkbaar, maar niet in de zones 1, 2, 3, 7 en 8.

- Hoogbouwplekken aanwijzen: hoge gebouwen alleen toestaan op speciale plekken, zoals knooppunten van (openbaar) vervoer, langs belangrijke verkeersassen, zoals de as Deventer-Colmschate (zone 5), en deels in zone 4 (Zutphenseweg, Hanzeweg, Zweedsestraat) en binnen de nieuwe wijken (zone 6).

- De Lebuïnusregel, dat wil zeggen het behoud van de dominante positie van de toren en het dak van de Grote Kerk. Dit betekent dat hoogbouw in of nabij de binnenstad en langs de IJssel de 18 meter (de voet van het dak van de Grote Kerk) niet mag overschrijden.

Aanmerkelijk grotere hoogten voor 'toren-achtige' bouwwerken uitsluitend toestaan in de zones 4, 5 en 6, en dan nog alleen bij uitzondering en op specifieke plaatsen. Hierbij geldt dat gebouwen niet hoger dan 50 meter mogen zijn.

Wij hopen dat het bovenstaande een aanzet vormt voor een beleid ten aanzien van bouwhoogten in Deventer.

Verloren interieurs

Op 31 december 2001 sloot linge-
riehuis 'Ideaal' op de hoek van de
Engestraat en Broederenstraat zijn
deur. Meer dan vijftig jaar had
deze zaak bestaan en even oud was de
aardige inrichting met de prachtige
etalagepanelen met geslepen glas. Veel mensen
waren benieuwd naar wat er ging gebeuren met
dit interieur. Zou de nieuwe eigenaar/huurder
oog hebben voor de schoonheid en uniciteit er-
van? De koper had de voormalige eigenaresse
verzekerd dat alles ongeschonden zou blijven.

Helaas, toen zich kort daarna een bloemen-
winkel in het pand vestigde, bleek na de ope-
ning dat alles eruit gesloopt was, en de restanten
- ja, ook de panelen met het geslepen glas -
zomaar in de container gegooid. Terwijl je zou
denken dat juist een bloemenzaak de etalages zo
mooi had kunnen inrichten. Nu, nauwelijks een
half jaar later, is deze verfijnde bloemist al weer
verdwenen. Wat over is gebleven is een naar-
geestige kale ruimte.

Verbouwing

Onze bloemenwinkelier is echter niet de enige
die niet nadacht over het bijzondere interieur in
zijn winkel. Heel wat winkelinterieurs zijn in de
loop der tijd ten prooi gevallen aan een nood-
zakelijk gevonden modernisering (die in veel
gevallen tien jaar later al weer gedateerd was.
Wie herinnert zich nog de 'oude' inrichting van
de voormalige slagerij Te Riele in de Korte
Bisschopstraat), of een andere bestemming van
het pand (ijzerhandel Jan van Leusen aan de
Nieuwe Markt, waar nu café De Dikke van Dale
zit). Soms wordt een ruimte ook in tweeën
gedeeld door de eigenaar, omdat deze er zo
meer huur voor kan krijgen. Dat gebeurde met
de vroegere slagerij van Anton Hunink (later de
winkel van Boerboom en Koehorst) in de
Broederenstraat, een fraai Jugendstil-pand met
een werkelijk schitterend glazen plafond. De
eigenaar liet het plafond eruit slopen (het schijnt
nog wel ergens opgeslagen te liggen, maar is al
beschadigd) en verdeelde de ruimte in tweeën.
De gemeente heeft overigens in dit geval kun-
nen bedingen dat de eigenaar dit plafond op zijn
kosten zal terugbrengen als het in een ander
pand geplaatst kan worden.

Deze voorbeelden kunnen natuurlijk einde-
loos aangevuld worden. U zult zich waarschijn-
lijk genoeg andere verdwenen winkelinterieurs
kunnen herinneren.

Monumentenzorg

Zijn zulke vaak overbodige slooppartijen nu te
voorkomen?

Nee. De heer Th. Smit van de afdeling
Monumentenzorg deelde ons desgevraagd mee
dat daar helaas niets aan te doen is. Alleen als
een pand op de gemeentelijke - of nog liever
rijksmonumentenlijst staat, wordt er ook naar
het interieur gekeken en mag daar slechts na een
verleende vergunning door de eigenaar iets aan
veranderd worden. Het kan ook voorkomen dat
een pand juist vanwege het bijzondere interieur
op de monumentenlijst geplaatst wordt. In alle
andere gevallen mag de eigenaar zelf beslissen
wat hij doet. In bepaalde situaties echter, waar
bijvoorbeeld bij verbouw een bouwvergunning
nodig is, kan monumentenzorg de eigenaar wij-
zen op de fraaie of karakteristieke elementen in
het gebouw en hem proberen ervan te overtui-
gen dat deze onderdelen toch eigenlijk wel be-
houden zouden moeten blijven.

Gevefonds

Het enige waar de gemeente een actieve rol in
kan spelen en dat ook doet is bij het uiterlijk
van een winkel. In Deventer kennen we het zo-
geheten 'Gevefonds'. In de folder lezen we:
*Ondernemers in de binnenstad kunnen uit het
Gevefonds een bijdrage krijgen in de ontwerpkosten
van een nieuwe of gerestaureerde pui. [...] De intro-
ductie van het Gevefonds is een van de maatregelen
die de gemeente heeft genomen om de binnenstad een
economische impuls te geven. Het fonds is samen met
het Midden- en Kleinbedrijf Deventer (MKB) en de
Vereniging Commercieel Onroerend Goed Deventer
(VCOD) opgezet om het aanzien van de binnenstad
te verbeteren.*

In de binnenstad kan men inderdaad al een aan-
tal van deze geslaagde gevels zien. Soms geheel
nieuw, maar wel in stijl, zoals parfumerie
Douglas in de Lange Bisschopstraat en schoe-
nenzaak Venti, Engestraat 6. In een aantal andere
gevallen is de eigenaar met veel elan aan het
werk gegaan om latere betimmeringen en lijsten
weg te halen om daaronder weer de originele
gevel te tonen. Daarbij komen soms juweeltjes
van glas-in-loodramen, gevelornamenten of an-
derszins te voorschijn. Winkelpuien die deze
metamorfose reeds hebben ondergaan zijn onder
andere 'De Woestijnroos' en de voormalige
kaaswinkel ernaast in de Kleine Overstraat, en
de C&C-kappers in de Nieuwstraat tegenover
de Tibbensteeg.

Veel winkeliers hebben dus best wel oog voor
schoonheid en willen graag een mooi uiterlijk
van hun zaak. Laten we hopen dat men nu ook

Stichting

nog eens de blik naar binnen richt en zich gaat afvragen welke authentieke en historisch mooie en interessante elementen binnenshuis bewaard kunnen blijven.

Nieuwbouw aan het Pothoofd

‘Er gaat heel wat veranderen aan het Pothoofd.’ Zo luidt de eerste zin van het negende nummer van Nijvertijd, de nieuwsbrief van de SIED, de Stichting Industrieel Erfgoed Deventer. Wie zal het ontkennen?

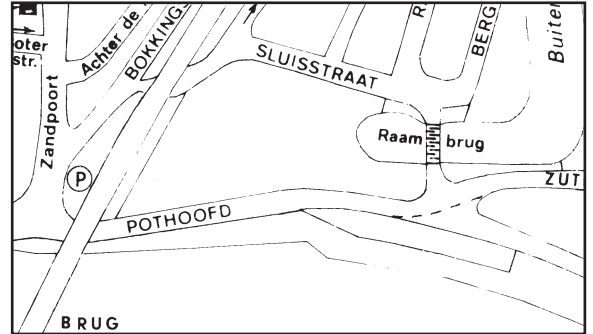
Het Pothoofd, met de achterliggende Raambuurt eens het industriegebied van de stad, lag er de laatste jaren kaal en verkommerd bij. Maar nu wordt er dan eindelijk gebouwd, al zal het resultaat van die nieuwe nijverheid niet door iedereen worden toegejuicht.

Manhattan aan de IJssel

Het kan verkeren. Werd Deventer ooit, vanwege zijn ‘rode’ politiek, het ‘Moskou aan de IJssel’ ge-

Bijeenkomst Donateurs

Begin 2003 willen wij weer een bijeenkomst houden voor onze donateurs. Zij ontvangen hiervoor in december een uitnodiging.

noemd, nu voorzien sommigen juist weer Amerikaanse toestanden, en spreekt men al van een ‘Manhattan aan de IJssel’. Die aanduiding heeft dan betrekking op de geplande hoogbouw aan het Pothoofd, dat daarmee eerder het waterhoofd van Deventer dreigt te worden. In luxe-flats van zes etages hoog (bouwhoogte 20 meter)

Het Pothoofd omstreeks 1923

zullen de draagkrachtigen van stad en ommeland over niet al te lange tijd bij helder weer wel haast tot in het Haagse torentje van premier Balkenende kunnen kijken. Het zij hun gegund, en er staan in de Randstad wel hogere gebouwen (al is ook daar Manhattan nog ver weg), maar die bouwhoogte aan het Pothoofd zit menigeeen aan deze kant van de IJssel toch niet lekker. Hadden de lokale politici kort geleden niet de nota 'Belvedere' oarmd, waarin aansluiting met de bestaande bebouwing als uitgangspunt wordt genomen? Oud Deventer heeft zich in het recente verleden dan ook uitgesproken tegen dergelijke hoogbouw dicht bij het historische centrum.

Eén ononderbroken geheel

Zeer onlangs heeft de Stichting Oud Deventer bij B en W een bezwaarschrift ingediend tegen de procedure ex artikel 19 lid 1 van de Wet Ruimtelijke Ordening voor de bouw van veertig appartementen aan het Pothoofd ter weerszijde van het bruggetje over de Buitengracht nabij de Bergsingel. Onze slotaanbeveling hierin luidde: 'Samenvattend zouden wij de bebouwing aan het Pothoofd, beginnend nabij de Zandpoort en eindigend voorbij het bruggetje naar de Raambuurt, als één ononderbroken geheel willen zien.'

Helaas wordt die samenhang al een kleine halve eeuw doorbroken door de vlak na de oorlog gebouwde zogeheten schippersflat, die daarmee de twijfelachtige eer toekomt het eerste storende element in de Deventer 'skyline' te zijn vanaf de overkant van de IJssel. Mocht dit gebouw ooit in een zodanige staat van verval komen te verkeren dat afbraak gerechtvaardigd is, dan zal Oud Deventer, weliswaar met alle begrip voor de bewoners, zich daar niet tegen verzetten.

De Buitengracht

Het gebied tussen de Raambuurt en het Pothoofd heeft een aantal waardevolle elementen, die naar het oordeel van de Stichting Oud Deventer beschermd dienen te worden. Als eerste kunnen we noemen de Buitengracht, tot stand gekomen in het laatste kwart van de negentiende eeuw. Oud Deventer heeft met succes gepleit voor het terugbrengen van een deel van deze gracht bij het NS-station. B en W erkende dus het belang van deze historische watergordel, maar in het nu te realiseren appartementencomplex aan de Buitengracht verdwijnt de gracht daar juist weer uit het zicht en wordt de nu aanwezige klapbrug teruggebracht tot een 'Madurodam'-element.

De Raambrug

Deze Raambrug is een verhaal apart. Aanvankelijk lag er een ijzeren ophaalbrug, gebouwd in 1886 toen ook de Buitengracht zelf werd aangelegd. Nadat deze in de Tweede Wereldoorlog totaal was vernield, kwam er in 1947 een 'tijdelijke' ophaalbrug voor fietsers en voetgangers. Men zou een terugkeer van de oorspronkelijke ophaalbrug kunnen bepleiten, in de vorm van een replica weliswaar. Men zou ook de huidige klapbrug kunnen consolideren. Die is weliswaar zeer eenvoudig van constructie, maar in zijn soort een van de laatste in Deventer en daarbij beeldbepalend voor de wijde omgeving.

De brugwachterswoning

Lange jaren heeft ook het water benoorden de klapbrug een bijzondere betekenis gehad. Het nog bestaande water ten noorden van de brug liep uit in een sluiskolk en een sluis. Beide zijn nu in het terrein nauwelijks meer te herkennen. Maar mocht ooit de haven aan de Bokkingshang weer in ere worden hersteld, al was het maar ten dele - een wens die steeds meer personen en instanties in Deventer koesteren - , dan zou ook deze sluiskolk weer kunnen worden uitgegraven en met de oude haven in verbinding kunnen worden gebracht.

Tot slot hoorde bij de brug ook een brugwachterswoning. Die staat er nog: het is het pand Sluisstraat 16, dat uit 1887 dateert.

Brug, gracht, sluiskolk, brugwachterswoning: ze zijn het waard bewaard te blijven, ieder voor zich, en zeker als ensemble.

Een nieuw stadskantoor

Als het gaat om ernstige doorbraken in het beeld en de skyline van deze buurt ligt er nog een monster op de loer: het nieuw te bouwen stadskantoor. De plannen daarvoor zijn - voor zover ons bekend - nog in een heel pril stadium, dus er is nog hoop het tij, om maar in maritieme termen te spreken, te keren. Wat ons betreft zou de al bestaande maar op dit moment nog leegstaande kantooruimte aan de Zutphenselaan/Gotlandstraat een prima alternatief zijn voor de huidige benarde huisvesting van onze gemeenteambtenaren. Men vangt er meer vliegen in één klap mee dan de befaamde vliegenmepper uit het sprookje van de gebroeders Grimm. Het spaart om te beginnen nieuwbouw, die vermoedelijk na zeer afzienbare tijd toch weer te klein zal blijken te zijn. Het fraaie bedrijfspand van de architecten Albers en Huut, dat beter verdient dan leeg te staan, wordt voor onbepaalde tijd nuttig gebruikt. En er is ter

plekke meer dan voldoende parkeerruimte voor zowel de ambtenaren als voor bezoekers, zodat de enorme investering voor het bouwen van een eveneens enorme garage aan het Pothoofd kan worden uitgespaard.

Plan

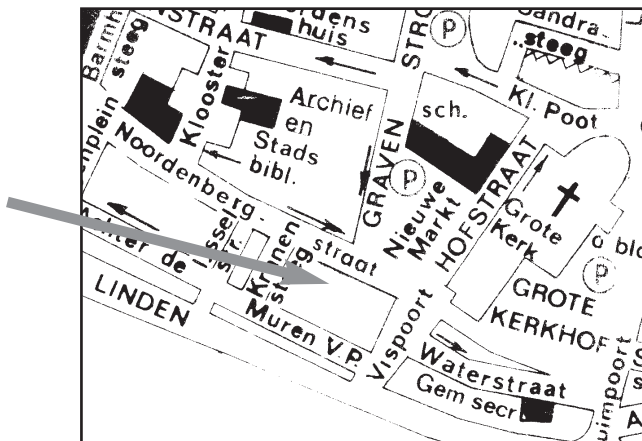
Welle-appartementen weer afgekeurd

Ze staan al geruime tijd leeg, de vroegere gymnastieklokalen aan de Welle (grenzend aan een van de laatste vestingtorens die Deventer nog rijk is) en de Noordenbergstraat (zie de foto).

Ze zullen plaats maken voor een appartementencomplex, waarvoor onlangs een herzien plan werd ingediend. Het eerste plan sneuvelde in de loop van 2000; Oud Deventer wijdde er een artikel aan in Nieuwsbrief nummer 10 van januari 2000. Ook het tweede plan is nu door de gemeente geweigerd. Waar is het mis gegaan?

Over het eerste plan kunnen we kort zijn: wie de tekeningen van het immense complex nog eens onder ogen krijgt, kan zijn ogen nauwelijks geloven. (Wie perse wil, en bewaarderig van karakter is, kan er bladzijde 11 van de genoemde Nieuwsbrief op naslaan.) Een vijf etages tellend bouwwerk, dat letterlijk boven de vestingtoren zou gaan uittorenen, met een golvend dak, dat als een speelse knipoog naar de IJssel was bedoeld, maar dat bij ons eerder associaties met een reusachtig wasbord opriep. 'Wij vinden dat zo'n gebouw daar niet mag komen', schreven we, en we vonden omwonenden en gelukkig ook nog andere instanties aan onze zijde.

Ook een nieuw plan heeft het nu niet gehaald: het College van B en W zette eind juni jl. definitief een streep erdoor en weigerde een bouwvergunning te verlenen. Dit tot ongenoegen van de Planadviescommissie (die overigens in haar oordeel over het eerste ontwerp verdeeld was geweest). 'De ontwerpers hebben zich veel moeite getroost een te omvangrijk programma van eisen in de historische binnenstad in te passen. De Planadviescommissie heeft tijdens dat proces gepoogd zo goed mogelijk de belangen van het beschermde stadsgezicht te behartigen. Het plan is in feite een compromis geworden, waarbij alle partijen water bij de wijn hebben gedaan.' Aldus de PAC in een reactie aan de gemeente, die evenwel, de tegenargumenten gehoord hebbende, bij haar standpunt bleef.

Wat waren nu ditmaal de doorslaggevende bezwaren?

Allereerst is er sprake van overschrijding van zowel de achtergevelrooilijn als van de bebouwingshoogte. Met name aan de zijde van de Noordenbergstraat zou de goothoogte over een lengte van 28 meter ruim een volle meter boven de belendende goten reiken.

De ontwerper rekende op ontheffing, die echter niet is verleend omdat de geplande hoogte te veel licht wegneemt van de huizen aan Achter de Muren Vispoort.

Dan was er ook ditmaal weer in te weinig parkeerruimte voorzien, in een gebied waar (ook volgens de gemeente) 'de parkeerdruk reeds zeer hoog is'. Zoiets is weliswaar niet direct een punt van culturele of architectonische zorg, maar het doet ons toch deugd dat de bestuurders van onze stad ook op dit punt een krachtig beleid gaan voeren. Het wachten is nu dus op plan drie, dat (knipooje van onze kant naar de rivier) immers scheepsrecht belooft te zijn.

De inventaris van de Bergkerk (vervolg)

In Nieuwsbrief nummer 13 van maart 2001 brachten wij u op de hoogte van het gesol met de kostbare kroonluchters van de Bergkerk. Ondanks de in 1967 gemaakte afspraak tussen de Hervormde

Gemeente enerzijds en de gemeente Deventer anderzijds zijn deze ornamenten herhaaldelijk van hun plaats gehaald, wanneer de Hannema de Stuers Fundatie dat voor een door haar georganiseerde tentoonstelling gewenst achtte. Zoals wij u mededeelden is hiertegen zowel door Heemschut Overijssel als door de gemeenteraadsfractie van Groen Links bezwaar gemaakt. Maar geholpen heeft dat niet.

Daarnaast vroegen we ons af waar toch de koperen wandarmen zijn gebleven. Wie in de kerk rondkijkt ziet immers elf lichtkronen maar geen enkele wandarm. Is er iemand onder onze lezers die ons over dit laatste iets kan vertellen?

Het bovenstaande was voor ons aanleiding om eens te informeren bij de Hervormde Gemeente, de eigenaar van de kroonluchters en de wandarmen. De Kerkvoogdij liet ons weten dat zij over de behandeling van de kronen in de afgelopen jaren opmerkingen heeft gemaakt richting gemeente Deventer. Maar dat zij 'gezien deze beheerspraktijk' het zicht is kwijtgeraakt op 'de aanwezigheid van de goederen, de staat waarin en de plaats waar deze zich bevinden'. Daardoor is tot haar spijt een direct en concreet antwoord op onze vragen niet mogelijk.

Daar heeft de Kerkvoogdij het gelukkig niet bij gelaten. In mei 2001 heeft zij een gesprek gehad

met de toen verantwoordelijke wethouder Hiemstra. Het bleek dat de gemeente Deventer van mening was dat er, anders dan de Kerkvoogdij veronderstelde, contractueel geen belemmeringen waren om wanneer dit gewenst was de kronen te verwijderen. Niettemin zegde de wethouder toe, dat hij contact zou opnemen met de Hannema de Stuers Fundatie. Bovendien beloofde de gemeente om een inventarisatie uit te voeren van alle bij de overdracht in 1967 aanwezige goederen en naar hun verblijfplaats. Voor alle duidelijkheid: deze goederen zijn nog steeds bezit van de Hervormde Gemeente.

Hadden we toen geconcludeerd dat hier sprake was van slordig beheer van historisch erfgoed van onze stad, dan had men ons wellicht een voorbarig oordeel verweten. Daarom hebben we een jaar afgewacht. Op 21 juni 2002 schreven we de Kerkvoogdij opnieuw. Wat was er terechtgekomen van de toezeggingen van de wethouder? Was er contact opgenomen met de Hannema de Stuers Fundatie? Had de beloofde inventarisatie intussen plaatsgevonden? Een maand later kregen we antwoord. Over de Hannema de Stuers Fundatie geen woord. Een inventarisatie is nog niet van de grond gekomen. 'Binnenkort vindt hierover wel een eerste ambtelijk overleg plaats. Daarna volgt (in september 2002) een gesprek op bestuurlijk niveau.'

Als we niet zoveel vertrouwen hadden in ons stadsbestuur zouden we verzuchten: 'het wordt een gebed zonder end'. Laten we optimistisch blijven. Bij een kerk die negen eeuwen overeind gebleven is, is anderhalf jaar een peulenschil. De Kerkvoogdij houdt ons op de hoogte, en wij u.

Sloop en nieuwbouw PW Janssen in de binnenstad

Eerst verder onderzoek,
pas daarna beginnen met de sloop

Het is al lang bekend dat zich in de oostelijke zijgevel van dit gebouw, op de hoek van de Smedenstraat en de Bagijnenstraat, een restant uit de 15^e of begin 16^e eeuw bevindt van het voormalige St. Elisabethsgasthuis. We weten dat sinds een publicatie door Janleo van de Laar (researchmedewerker van het

Gemeentelijk Buro Monumentenzorg) in het Deventer jaarboek 1996. Het artikel is gebaseerd op een *beperkt* onderzoek, verricht door de auteur samen met Wijnand Bloemink van het Instituut voor Bouwhistorisch Onderzoek en Documentatie.

Sindsdien bepleit onze stichting dat onderzoek te voltooien, zodat we weten wat de waarde is van dit restant. Valt die tegen, laat de sloper dan zijn gang gaan. Maar pakt nader onderzoek anders uit, laat men dan de resten voor iedereen zichtbaar integreren in de nieuwbouw. Zoals bij de Noordenbergstoren is gebeurd, waarvan de contouren in het plaveisel van de Gibsonstraat zijn aangebracht. Maar er is heel wat meer van dat kolossale bouwsel te zien. Als u de moeite neemt even af te dalen in de Noordenberggarage wordt u heel direct geconfronteerd met een interessant stukje Deventer geschiedenis.

We beseffen heel goed, dat ons pleidooi financiële consequenties heeft voor de eigenaar, Solis Zorggroep, die hier na sloop wil verbouwen. En dat die haar centen liever aan een ander doel zou willen besteden. Maar dat is nu eenmaal de consequentie van het ook voor Deventer geldende verdrag van Malta. Wat is dat ook al weer? Een verdrag van de Europese gemeenschap, waarin bepaald is dat bij bouwprojecten op historisch terrein de verstoorder van de bodem de opgravingen moet betalen. In het beschermd stadsgezicht van Deventer, waar op veel plaatsen 'oud goud' in de grond zit, kan sloop en nieuwbouw kostbaar zijn. In het onderhavige geval is dat overigens geen verrassing, het is al zes jaar bekend.

Symposium 'Bomen over de parken van Deventer' op 18 juni 2002

Warm was het, die middag op Nieuw Rande, dat was de circa veertig aanwezigen aan te zien. In het deftige 19^e eeuwse landhuis gingen de jasjes snel uit. Het programma vermeldde drie deskundige sprekers. Het werden er ondanks de tropische omstandigheden niet minder dan vijf.

Een gelegenheidscoalitie van NV Bergkwartier, de Deventer Bomenstichting en de Stichting Oud Deventer, zo noemde voorzitter

P.W. Janssen, Smedenstraat

Assink de organisatoren van dit symposium ter ere van het vertrek van Bernard Duimel als commissaris van de NV. Met dit afscheid en wat daaraan vast zat werd het eerste uurtje gevuld. De burgemeester reikte Duimel als dank voor wat hij in meer dan twintig jaar had gepresteerd de stadspenning uit. Zie de foto op pagina 1.

In Duimels uitvoerige dankwoord kwamen alle thema's terug, die zijn loopbaan als bestuurder in Deventer hebben beheerst: historisch besef, liefde voor de stad, heilig moeten gecombineerd met effectief handelen, oog voor het belang van contacten buiten Deventer; en daarbij altijd het gevoel het nog niet goed genoeg te doen. Hij blijft zich bemoeien met Deventer, dat werd de aanwezigen wel duidelijk gemaakt. Als het moet als lid van de 'Monumentenmaffia'.

Daarna kwamen de vier Deventer parken aan de beurt.

Dr. Erik de Jong (A'dam) stelde de vraag of onze stadsparken nog geïntegreerde, levende gebieden zijn of slechts herinneringen. Hij maakte

duidelijk hoezeer ze de afgelopen halve eeuw door verwaarlozing zijn verloederd: de hovenier vervangen door de vuilnisophaler. We zouden een voorbeeld moeten nemen aan wat de overheid in grote steden buiten Nederland in openbare parken investeert.

Lucia Albers (Utrecht) begon met een zestiende-eeuwse landkaart, waarop de Worp met een inmiddels verdwenen hank zichtbaar is. Het was goed luisteren naar deze gerenommeerde kenner van dit park, het enige in Nederland dat enkele maanden per jaar onder water staat. Met een kritisch betoog poogde zij haar gehoor uit te dagen. Gelegenheid voor discussie was er helaas niet.

Wout Veldstra, stadsecoloog van de gemeente Groningen, had als invalshoek duurzame ontwikkeling, steunend op drie pijlers: ecologie, integraal waterbeheer en duurzaam bouwen. Hij beval de aanwezige bestuurders en ambtenaren de aanstelling van een stadsecoloog warm aan.

Het symposium werd afgerond met een dankwoord van de secretaris van de Deventer Bomenstichting, ir. Van Beeck Calkoen. In het park van Nieuw Rande kon men daarna de koelte opzoeken.

Kunstbanken hersteld aan het Verlaagde Wellepad

In september 1998 (nummer 6) toonden wij u onderstaande foto van een van de vernielde banken aan het Verlaagde Wellepad. Gelukkig kunnen wij u nu melden dat ze gerepareerd zijn en dat er bij mooi weer druk gebruik van wordt gemaakt, zoals de foto onderaan de pagina laat zien.

Stichting

Nieuwe wethouder Monumentenzorg

Voor de periode 2002-2006 is de heer J.J.T. Fleskes door de gemeenteraad aangesteld als wethouder sociale zaken, integratiebeleid, onderwijs, jeugdbeleid, cultuur en monumentenzorg. Een delegatie van het bestuur van onze stichting maakte op 3 juli jl. met hem kennis. Hij ontving ons op een gastvrije en open manier. Hij verklaarde zich desgevraagd bereid regelmatig met ons contact te houden over de bescherming van het zo waardevolle culturele erfgoed binnen onze mooie gemeente Deventer. Onzerzijds hebben we hem duidelijk gemaakt dat wij krachtens onze doelstelling en gesteund door een brede achterban ons blijven inzetten voor het behoud van en het verantwoord omgaan met datgene, wat aan de rijke geschiedenis van onze stad herinnert. Onze stichting heeft dit gesprek zeer gewaardeerd en wenst hem voor de komende jaren veel wijsheid toe.

Over geld: donaties, schenkingen en legaten

Onze stichting, tot stand gekomen in 1948, heeft in de eerste halve eeuw een min of meer onopgemerkt bestaan geleid. Het effect van deze manier van werken werd geleidelijk minder, en we besloten een groter draagvlak onder de Deventer bevolking na te streven door meer openbaarheid. In 1996 begonnen we met een nieuwsbrief, waarvan u momenteel het 16^e nummer zit te lezen. Later is daar een website bijgekomen.

Waar hebben we geld voor nodig?

In onze 'verborgen jaren' gaven we weinig uit. Bij vergaderen en corresponderen rijzen de kosten niet gauw de pan uit. Nu is de situatie anders. Elk exemplaar van onze nieuwsbrief kost ons alleen al voor de productie ongeveer een euro, en dan praten we nog niet over de verzending. In het jaar 2000 kregen we van de Stichting CAI/media een startsubsidie voor onze website. Dat heeft ons op de goede weg geholpen, maar nu hebben we wel elk jaar de vaste kosten, en die komen uiteraard geheel voor onze rekening. Adviezen van buiten worden doorgaans gratis gegeven, maar wanneer we

specifieke juridische hulp nodig hebben kost dat een aardige cent.

Wat staat daar aan de andere kant van de balans tegenover? Dat zijn voornamelijk de jaarlijkse giften van onze donateurs. Gelukkig is hun aantal de laatste zes jaar flink toegenomen. 'Jullie doen tenminste wat', dat krijgen we wel eens te horen als iemand besluit donateur te worden. We zijn dankbaar voor deze erkenning en hopen dat nog meer mensen tot dat besef komen. Dat kunnen ze niet alleen tot uitdrukking brengen door donateur te worden maar ook door een schenking of een legaat. Alles via onze penningmeester, rekening 63.16.63.002.

Hoe u ons kunt steunen

Als u nog geen donateur bent, denk daar dan eens over na. De bon op pagina 12 is al door velen ingevuld, nieuwe donateurs zijn altijd van harte welkom. Een schenking aan onze stichting is fiscaal aftrekbaar. Schenkt men éénmaal, dan is de aftrek beperkt. Een periodieke schenking (een jaarlijkse vaste schenking gedurende vijf opeenvolgende jaren) is volledig aftrekbaar. U kunt via een legaat ook geld of goederen aan de stichting nalaten. Nadere informatie over deze notariële en fiscale aangelegenheden kunt u altijd verkrijgen bij uw notaris. U kunt ook onze website raadplegen.

COLOFON

De Stichting Oud Deventer komt sinds 1948 op voor het culturele erfgoed van onze stad.

Vanaf 1996 geeft zij een Nieuwsbrief uit, die drie maal per jaar verschijnt.

Wie de Nieuwsbrief wil ontvangen, kan zich opgeven bij het redactieadres:

Bergstraat 15, 7411 ER Deventer.

Telefoon 0570-613764.

E-mailadres: redactie@oud-deventer.nl

Alle ongesigneerde artikelen zijn afkomstig van de redactie, die als volgt is samengesteld:

J.A. van Beeck, B.J.M. Duimel,

E.J.A. Jansen en J.J. Paardekooper.

Voor de inhoud van ingezonden brieven

is de redactie niet verantwoordelijk.

Zij behoudt zich het recht voor deze te bekorten.

U vindt de Nieuwsbrief op internet onder

www.oud-deventer.nl

Wilt u het werk van de Stichting Oud Deventer financieel steunen, geeft u zich dan op als donateur.

Uw bijdrage (minimaal € 16,- per jaar)

is meer dan welkom op rekening 63.16.63.002,

t.n.v. Penningmeester Stichting Oud Deventer,

Noordenbergsingel 6, 7411 SE Deventer.

De discussie over de Brinkgarage is achter de rug. Wij halen opgelucht adem.
Zou de Brink zonder de Stichting Oud Deventer de Brink gebleven zijn?
Wij denken van niet. Onze actie heeft veel geld gekost, maar ook resultaat gehad.

Ook in de toekomst valt er voor ons nog veel te doen.

Steun ons door voor minimaal € 16,- per jaar donateur te worden.

JA, IK WIL DE STICHTING OUD DEVENTER STEUNEN MET EEN BEDRAG VAN € PER JAAR

Inmiddels heb ik bovenstaand bedrag overgeboekt op rekening 63.16.63.002
t.n.v. de penningmeester Stichting Oud Deventer

Naam :

Adres :

Woonplaats :

Handtekening

Deze bon uitknippen en in enveloppe mét of zonder postzegel opsturen naar

STICHTING OUD DEVENTER
Antwoordnummer 823, 7400 WB Deventer